

306. § (1) Hibás teljesítés esetén a jogosult

a) elsősorban - választása szerint - kijavítást vagy kicserélést követelhet, kivéve, ha a választott szavatossági igény teljesítése lehetetlen, vagy ha az a kötelezettnek a másik szavatossági igény teljesítésével összehasonlítva aránytalan többletköltséget eredményezne, figyelembe véve a szolgáltatott dolog hibátlan állapotban képviselt értékét, a szerződésszegés súlyát, és a szavatossági jog teljesítésével a jogosultnak okozott kényelmetlenséget;

b) ha sem kijavításra, sem kicserélésre nincs joga, vagy ha a kötelezett a kijavítást, illetve a kicserélést nem vállalta, vagy e kötelezettségének a (2) bekezdésben írt feltételekkel nem tud eleget tenni - választása szerint - megfelelő árleszállítást igényelhet vagy elállhat a szerződéstől. Jelentéktelen hiba miatt elállásnak nincs helye.

(2) A kijavítást vagy kicserélést - a dolog tulajdonságaira és a jogosult által elvárható rendeltetésére figyelemmel - megfelelő határidőn belül, a jogosultnak okozott jelentős kényelmetlenség nélkül kell elvégezni.

(3) Ha a kötelezett a dolog kijavítását megfelelő határidőre nem vállalja, vagy nem végzi el, a jogosult a hibát a kötelezett költségére maga kijavíthatja vagy mással kijavíttathatja.

(4) A jogosult a kijavításig vagy kicserélésig az ellenszolgáltatás arányos részét visszatarthatja.

(5) Fogyasztói szerződésben semmis az a kikötés, amely a szavatossági jogoknak a törvényben meghatározott sorrendjétől a fogyasztó hátrányára tér el.

A szavatossági jogok

A hibátlan teljesítés biztosítása érdekében a törvény négyféle szavatossági jogot nevesít: a kijavítást, a kicserélést, az árleszállítást, valamint a jogosultnak a szerződéstől elállásra is lehetőséget ad.

A 2002. évi XXXVI. törvénnyel megállapított új szabályok - melyek a 2003. július 1. után kötött szerződésekre irányadóak - a szavatossági jogok körét nem érintik, de azok érvényesítésének rangsorában jelentősen eltérnek a megelőző - és a 2003. július 1. napja előtt kötött szerződésekre továbbra is alkalmazandó - rendelkezésektől.

A 2003. július 1. előtt kötött szerződés hibás teljesítése esetén a jogosult választása szerint kijavítást vagy árleszállítást; a fajta és mennyiség szerint meghatározott dolog esetében kicserélést kérhet, és a hibás teljesítés miatt bekövetkezett teljesítéshez fűződő érdekének megszűnése esetén a szerződéstől elállhat.

A szavatossági igények közül a jogosult választhat. Jogosultsága azonban nem teljesen korlátlan, hiszen a kicserélés és az elállás esetében az csak a törvényben meghatározott külön feltételek fennállása mellett érvényesül.

Az 1999/44/EK irányelv a közösségi minimum-szabályok körében - kötelező erővel - egységes rendszert állított fel a fogyasztót megillető szavatossági jogok tekintetében. Az ennek megfelelő rendelkezéseket a § (1) bekezdése nevesíti.

Az új szabályok két lépcsős igényérvényesítési lehetőséget vezetnek be. A változás nem csak a jogok rangsorában jelenik meg, hanem abban is, hogy a törvény meghatározott feltételekhez köti azt, hogy mikor lehet a második lépcsőben meghatározott szavatossági jogokat érvényesíteni. Ezen túlmenően azokat a feltételeket is nevesíti, amelyek a jogosult választási jogát - az adott lépcsőben elhelyezett jogok tekintetében - korlátozzák.

A törvény a szavatossági jogok rangsorának meghatározásakor a kötelezettség szerződésszerű teljesítését helyezi előtérbe. Ennek megfelelően az első lépcsőben [az (1) bekezdés a) pontja] a jogosult kijavítást vagy kicserélést kérhet.

Az árleszállítás, illetve a szerződéstől elállás joga a második lépcsőben érvényesíthető jog [az (1) bekezdés b) pontja]. E jogok közül a jogosult azonban csak két esetben választhat. Így akkor;

- ha az első lépcsőben nevesített jogok egyikének érvényesítésére sincs joga, azaz sem kijavítást, sem kicserélést nem kérhet.

- Ha azonban kijavítás vagy kicserélés szavatossági jogként érvényesíthető, a jogosult akkor élhet a második lépcsőben szabályozott valamelyik jogával, ha az első lépcsőben érvényesített jog teljesítését a kötelezett nem vállalta, vagy annak a § (2) bekezdésében meghatározott feltétele szerint nem tud eleget tenni.

Abban az új szabály megegyezik a korábbival, hogy a választás joga mindkét lépcsőn belül a jogosultat illeti meg, és abban is - bár más tartalommal -, hogy a választás joga nem korlátlan.

A törvényi rangsorra vonatkozó szabály diszpozitív jellegű, azaz a felek a szerződésben attól eltérően rendelkezhetnek. Az eltérést a törvény egy esetben zárja ki. A § (5) bekezdése a fogyasztói szerződések [lásd Ptk. 685. § e)] esetében azt az eltérést nyilvánítja semmissé, amely e törvényi sorrendtől a fogyasztó hátrányára tér el.

Megengedett tehát az eltérés a sorrendi szabályoktól a kereskedelmi ügyletekben, a fogyasztási szerződések esetén pedig akkor; ha az a fogyasztó javát szolgálja.

A szabályokat a következőkben a két lépcsőben érvényesíthető jogok szerint tekintjük át, figyelemmel arra is, hogy miután az új szabályoknak nincs visszaható hatálya, a gyakorlatban hosszabb ideig nyilvánvalóan a 2003. július 1. előtt kötött szerződésekből eredő kellékszavatossági igények érvényesítése lesz a meghatározó.

1. Kijavítás, kicserélés

A) Kijavítás

A 2003. július 1. előtt kötött szerződések esetében az alkalmazandó korábbi szabály a kijavítást törvényi korlát nélkül, kizárólag a jogosult döntésétől függően érvényesülő helytállási formaként nevesítette. A kijavítás idejéről és módjáról, minőségi jellemzőiről a törvény külön nem rendelkezett. A gyakorlat azonban a szavatosság jogintézményének céljából, valamint az elállás jogának gyakorlása törvényi előfeltételeiből kiindulva nyilvánvalónak tekintette, hogy:

- a hibát a lehető legrövidebb időn belül kell megjavítani. Ez az idő a szolgáltatás tárgyának és hibájának, valamint az ügy egyéb körülményeinek ismeretében állapítható meg.

- a kijavításnak olyannak kell lennie, amelynek eredményeként a hibás szolgáltatás a törvényben és a megállapodásban rögzített elvárásoknak megfelelően a rendeltetésszerű használatra alkalmassá válik. A javítás módját lényegében a dolog és a hiba természete határozza meg.

A 2003. július 1. után kötött szerződésekre irányadó új szabály azonban a kijavításra is kiterjedően megszorítja a jogosult választási lehetőségét, amikor kimondja, hogy az első lépcsőben nevesített azon szavatossági jogot (kijavítás vagy kicserélés) a jogosult nem választhatja,

- amelynek teljesítése lehetetlen, vagy

- amely a kötelezett részére a másik választható szavatossági igény teljesítéséhez képest aránytalan többletköltséggel jár.

A törvény maga határozza meg azokat a szempontokat is (így: a hibátlan dolog értéke, a szerződésszegés súlya, valamint a választott jog teljesítésével a jogosultnak okozott kényelmetlenség), amelyek együttes mérlegelése mellett lehet állást foglalni e feltétel fennállta tekintetében.

Kérdés azonban, hogy az arányosság körében a törvény szóhasználata szerinti "másik szavatossági igény" alatt mit kell érteni, ha a jogosult kijavítást kér: az első lépcsőben nevesített másik igényt - a kicserélést -, vagy a második lépcsőben nevesített szavatossági jogokat is. E kérdés felvetése különösen indokolt, amikor a jogosult a kicserélést annak lehetetlensége miatt eleve nem választhatja, amely az egyedi szolgáltatás hibás teljesítése esetén minden esetben fennáll.

A helyes értelmezésnél az (1) bekezdés b) pontjának első mondatrészét is figyelembe kell venni. Ennek értelmében a második lépcsőben nevesített jogok közül a jogosult akkor választhat, ha sem kijavításra, sem kicserélésre nincs joga. Ez a feltétel - az a) pont szabálya szerint - akkor valósul meg, ha a jogosult a kijavítást vagy a kicserélést azért nem követelheti, mert azok teljesítése vagy lehetetlen, vagy aránytalan.

Ebből következően az a) pont szerinti arányossági feltétel vizsgálatakor az nem szűkíthető az első lépcsőben nevesített - és nem érvényesített - másik jogra, hanem azt a még választható valamennyi szavatossági jog szempontjából vizsgálni kell.

A módosító törvény miniszteri indokolása is ezt támasztja alá, amikor kimondja: "Az első lépcsőben a jogosult a dolog szerződésnek megfelelő állapota térítésmentes előállítását követelheti, választva kijavítás vagy kicserélés között. Csak amennyiben ez lehetetlen vagy aránytalan..., választhatja a jogosult egy második lépcsőben a vételár megfelelő csökkentését vagy a szerződéstől való elállást. Az, hogy a második lépcsős szavatossági jogokra való áttérés aránytalanságra hivatkozással mikor lehetséges, attól függ, hogy a kijavítás illetve kicserélés aránytalan többletköltséget okoz-e a kötelezett számára az irányelvből átvett kritériumok szerint. Az aránytalanság részletes szabályozása a felek érdekeinek kiegyensúlyozott védelmét és azt hivatott biztosítani, hogy kijavításra rendszerint nagy értékű, kicserélésre viszonylag kisebb értékű dolog esetében kerüljön sor.

A választás joga mindkét lépcsőn belül a jogosultat illeti meg. Az első lépcsőn belül ugyanakkor a törvény megszorítja a jogosult választási jogát: nem választhatja azt a szavatossági jogot, amelyik lehetetlen vagy aránytalan."

Előzőleg már utaltunk arra, hogy a korábbi törvény a kijavítás idejéről, módjáról, minőségéről nem rendelkezett, ennek tartalmát a gyakorlat alakította ki. A 2003. július 1. után kötött szerződések esetében a törvény a "mikor" és "hogyan" kérdésekre már részben választ ad a Ptk. 306. §-ának (2) bekezdésében. Rendelkezése szerint az első lépcsőbe eső szavatossági kötelezettségét a kötelezett megfelelő határidőn belül, és úgy köteles elvégezni, hogy az a jogosultnak nem okozzon jelentős kényelmetlenséget.

A törvény nem azt határozza meg, hogy milyen határidő tekinthető megfelelőnek, hanem azokat a tényezőket nevesíti, amelyeket e körben mérlegelni kell: így a dolog tulajdonságait, és annak a jogosult által elvárható rendeltetését.

Kijavítás a kötelezett költségére

A Ptk. 306. § (3) bekezdésében, de változatlan tartalommal nevesíti a 2003. július 1. előtt hatályos Ptk. 307. § (1) bekezdésének rendelkezését. Ennek értelmében: ha a kötelezett a dolog kijavítását megfelelő határidőre nem vállalja vagy nem végzi el, a jogosult maga is elvégezheti a javítást, de azt mással is elvégeztetheti.

Az ítélkezési gyakorlat szerint a kötelezett helyett történő javításra vagy javíttatásra lehetőség van akkor is, ha a szolgáltatás olyan mértékben hibás, hogy a jogosulttól nem várható el a kötelezett munkájának ismételt elfogadása (Fővárosi Bíróság Polgári Kollégiuma 1995. EL. II. 12. szám 23. jogeset).

A bírói gyakorlat a javítási költség megtérítéséhez olyan esetekben is utat nyitott, amikor a javítás ténylegesen nem készült el. Ilyenkor a bíróság a kötelezettet a javítás várható költségeiben marasztalja. A javítási egyenérték

meghatározásánál a szerződéskötés (kivitelezés) idejétől a bírósági határozat meghozataláig bekövetkezett árváltozásokat is figyelembe kell vennie a bíróságnak. Arra azonban nincs mód, hogy annak összegét az ezt követő időben esetlegesen jelentkező, tehát a várható árnövekedésre alapítottan határozza meg (BH1995. 228.). A javítás, illetőleg a javíttatás "átvállalása" a jogosultnak nem kötelessége, ezért a kötelezettnek a javítási költség megtérítésére irányuló ajánlatát nem kell elfogadnia. Az eljárási kötöttségeken túl erre is figyelemmel nincs módja a bíróságnak arra, hogy az alperes ilyen elismerésére alapítottan a jogosult hozzájárulása nélkül a javítást a jogosult felperes terhére írja elő, és a kötelezettet a javítás várható költségében marasztalja. A Ptk. 306. § (4) bekezdése értelmében - azonosan a megelőzően hatályos Ptk. 306. § (5) bekezdésében foglalt szabállyal - ha a jogosult jogszerűen követelte a kijavítást, annak megtörténtéig az őt terhelő ellenszolgáltatás arányos részét visszatarthatja.

B) Kicserélés

Olyankor, amikor a szerződés nem dolog szolgáltatására - hanem például munka elvégzésére - irányul, a kicserélést értelemszerűen a szolgáltatás ismételt elvégzésének kötelezettsége váltja fel (Ptk. 311. §).

A 2003. július 1. előtt kötött szerződések esetében a kicserélés csak két együttes feltétel fennállása mellett igényelhető. Nevezetesen akkor, ha:

1. A dolgot fajta és mennyiség szerint (azaz fajlagosan) jelölték meg a szerződésben - ide értve azt az esetet is, amikor termelői vagy kereskedelmi forgalomban az egyébként helyettesíthető dolog meghatározására elkülönítéssel vagy kiválasztással került sor.

A fajlagosság fogalmát a törvény külön nem rögzítette. A fenti megfogalmazásból azonban kitűnik, hogy az a szolgáltatás megjelölésének egyik lehetséges módja, melyet általában olyan dolgokra vonatkozóan alkalmaznak, amelyek helyettesíthetők. Fajta és mennyiség szerint ugyanis lényegében csak azok a dolgok határozhatók meg, amelyeknél az egyediségnek - legalább is a szerződés vonatkozásában - jelentősége nincs.

A helyettesíthetőség a dolog szerződéses forgalomban megmutató tulajdonsága, ugyanúgy, mint az egyediség (nem helyettesíthetőség). Azok a dolgok tartoznak e körbe, amelyet a forgalomban szám és mérték szerint jelölnek, mint például a kereskedelmi forgalomba hozott, sorozatban gyártott háztartási gépek. Egyediek viszont a művészi alkotások, vagy pl. az ingatlan (BH1994. 408.).

Olyankor, amikor a megállapodás a szolgáltatás tárgyát csupán mennyiség, minőség, mérték, típus jellemzőkkel határozza meg (például tíz mázsa étkezési búza, három vég vászon) a szolgáltatás fajlagos. Ha azonban valamelyik név szerint is megnevezett gazda, vagy egy adott termőhely évi búzatermésére vonatkozik a szerződés, az egyébként helyettesíthető dolog tekintetében a szolgáltatás egyedileg meghatározottá vált. A termelés, feldolgozás vagy további értékesítési céllal beszerzett áruk esetében a fajlagosság, a kiskereskedelmi forgalmazás során - melynél tipikusan a tömegesen, sorozatban gyártott áru kiválasztása után jön létre a megállapodás - az egyediség jellemző. Ennek ellenére a kicserélési jogosultság a törvény értelmében e körben is maradéktalanul érvényesül.

A kereskedelmi forgalomban beszerzett használt cikkek kicserélésére azonban - a fenti okfejtésből következően - nincs lehetőség, hiszen nincs olyan másik áru, amely a használatból eredően a dologban beálló változásokkal azonos tulajdonságokkal bír.

2. A kicserélés iránti igény további feltételül szabja a törvény, hogy

- a hiba rövid idő alatt, értékcsökkenés nélkül ne legyen javítható, illetve

- a rövid idő alatt értékcsökkenés nélkül elvégezhető javítás ne vezessen a jogosult érdekeinek sérelméhez.

A kicserélési jogosultság érvényesülése szempontjából a kijavítás időtartamát szigorúbban ítéli meg a gyakorlat, mint abban az esetben, amikor a jogosult kijavításra tart igényt. Ha ugyanis az érdekeinek a kijavítás megfelel - mint ahogy az a választásából kitűnik -, nyilvánvalóan köteles túrni az indokolt, de adott esetben hosszabb javítási időt is. A kicserélés iránti kérelem kapcsán azonban ez az időtartam - a fél hibátlan teljesítéshez fűződő érdekeit szem előtt tartva - már minősülhet akként, amely az igényét megalapozza.

A Tvr. 6. § (1) bekezdése a kiskereskedelmi forgalomban értékesített áruk tekintetében e körben külön rendelkezést is tartalmaz. A dolog kicserélésére vagy a szerződéstől való elállásra irányuló szavatossági jog választása során a javítási időt akkor minősíti rövidnek, ha az a hiba bejelentésétől számított nyolc nap alatt, a kötelezett jótállása esetén pedig a jótállásról szóló jogszabályban meghatározott határidőn belül megjavítható.

E törvényhely az értékcsökkenés nélküli javítás jellemzőiről a kiskereskedelmi forgalom körét meghaladó, további általánosítható megfogalmazást is ad. Akkor tekinti a hibát ekként kijavíthatónak, ha a javítás folytán az áru értéke, használhatósága az azonos ideig rendeltetésszerűen használható hibátlan áruhoz képest nem csökken.

Azt, hogy a kicserélés feltételei fennállnak-e, abból kiindulva kell megítélni, hogy a jogosultat nem csupán egy rendeltetésszerű használatra alkalmas szolgáltatás, hanem hibátlan, esztétikailag és egyéb szerződéses jellemzőiben is kifogástalan teljesítés illeti meg.

A 2003. július 1. napjától hatályos törvényi rendelkezésből kitűnően az első lépcsőben nevesített két szavatossági jog között nincs rangsor, és a kicserélés követelésének nincs a kijavítástól eltérő törvényi feltétele. A jogosult választási jogát e szavatossági jog tekintetében is ugyanazon körülmények - a lehetetlenség illetve aránytalanság

- korlátozzák.

A Ptk. 306. § (4) bekezdése értelmében - azonosan a megelőzően hatályos Ptk. 306. § (5) bekezdésében foglalt szabállyal - : ha a jogosult jogszerűen követelte a kicserélést, annak megtörténteig az őt terhelő ellenszolgáltatás arányos részét visszatarthatja.

2. Árleszállítás, elállás

A) Árleszállítás (díjleszállítás)

A 2003. július 1. előtt hatályos törvényi rendelkezés az árleszállítást - a kijavításhoz hasonlóan - törvényi korlátozás nélkül érvényesíthető szavatossági jogként deklarálta. E szavatossági igény érvényesítése esetén a perek gyakori vitapontja az, hogy mekkora összeg illeti meg e jogcímen a jogosultat. A bíróság ennek vizsgálata során azt tartja szem előtt, hogy az ár-, illetve díjleszállítás célja a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti egyenértékűség biztosítása. Ezért abban kifejezésre kell jutnia a hibából eredő értékcsökkenésnek is. Ennek megfelelően az árleszállítás mértékének meghatározásakor minden esetben a dolog szerződésben kikötött vételárából indul ki és azt vizsgálja, hogy:

- a szolgáltatás hibái milyen mértékben sértik a jogosultnak a hibátlan teljesítéshez fűződő érdekét (például azzal, hogy a dolog használatának lehetősége beszűkült, vagy használhatósági élettartama, esztétikai értéke lecsökkent stb.), és

- ez az érdeksérelem a szerződésben kikötött vételár milyen összegű csökkentésével orvosolható (BH1995. 92; BH1985. 394.).

A bíróság - döntésének meghozatalakor - a forgalmi értéket vagy a javításhoz szükséges költség mértékét az árleszállítás meghatározásában csak mérlegelési tényezőként veszi figyelembe (BH1995. 212.).

Vállalkozási szerződés hibás teljesítése miatt igényelt árleszállítás esetében - a szolgáltatás oszthatatlanságából kiindulva - a bíróság általában az egész szolgáltatás értékét veszi alapul az árleszállítás mértékének meghatározásakor. Tévesnek tekinti azt az álláspontot, amely ilyen esetben csupán a hibás rész értékével számol (BH1980. 181.).

A megállapodásban kikötött díj csökkentésekor figyelmen kívül hagyja a szolgáltatás tárgyában bekövetkezett forgalmi értéknövekedést (BH1989. 455.).

A 2003. július 1-jétől hatályos új törvényi szabály a szavatossági jogok második lépcsőjében helyezte el az árleszállítást (és az elállást). E szavatossági jogok közül a jogosult az alábbi két feltétel valamelyikének megléte esetén választhat. Így akkor;

- ha kijavítást vagy kicserélést a választott igény teljesítésének lehetetlensége miatt, vagy azért nem kérhet, mert az más szavatossági jog érvényesítéséhez viszonyítva a kötelezettre aránytalan teherrel járna.

- Ha a jogosult jogszerűen követelheti a kijavítást vagy kicserélést, de azt a kötelezett

a) nem vállalja,

b) vállalja ugyan, de nem végzi el, vagy

c) vállalja azt, de annak nem tud a Ptk. 306. § (2) bekezdése szerinti megfelelő határidőn belül, vagy a jogosultnak okozott jelentős kényelmetlenség nélkül eleget tenni.

B) Elállási jog

A 2003. július 1. előtt kötött szerződésből eredő e szavatossági jog gyakorlására akkor van lehetőség, ha a jogosult teljesítéshez fűződő érdeke megszűnt. Érdekmúlás esetén tehát a jogosult a másik félhez intézett nyilatkozattal a szerződést felbonthatja, s az a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal megszűnik [Ptk. 320. §, Ptk. 319. § (3)]. E jogosultság objektív szankció jellegéből következően az elállás miatt érvényesülő jogkövetkezmények alkalmazása során nincs jelentősége a kötelezett személyes körülményeinek, és az eredeti állapot helyreállításával bekövetkező vagyoni veszteségének sem (BH1994. 664.).

Ha az elállás jogszerű, a jogosult a szerződés tárgyát felelős őrzőként tartja birtokban, azt tehát nem használhatja. Ezért a dolog előállításkori forgalmi értékének alapulvételével számított kár megtérítésére köteles akkor; ha az a dolog jogosulatlan használatából eredt (BH1993. 568.).

Az érdekmúlás esetköreit illetően a törvény példalózó felsorolást tartalmazott. Azt különösen akkor látja megállapíthatónak, ha:

- a hiba nem javítható - pl. amikor a javítást több ízben sikertelenül már megkísérelték (Legfelsőbb Bíróság P. törv. I. 20 588/1972; BH1992. 263.), vagy a termék gazdaságos javítása kizárt (Legfelsőbb Bíróság P.törv.V. 20 177/1977.),

- a kötelezett a javítást nem vállalja,

- a javításra rövid idő alatt értékcsökkenés és a jogosult érdekeinek sérelme nélkül nincs mód.

Annak megítélésénél, hogy e konjunktív feltételek fennállnak-e, a gazdálkodó szervezetek közötti jogvitákban jelentősége van a jogosult használati, felhasználási és értékesítési körülményeinek is (GKT 63/1973. szám).

A bírói gyakorlat elállási jogot alapító oknak tekinti azt az esetet is, amikor

- a kötelezett a javítást a jogosulttal kötött megállapodás ellenére hosszú időn át nem végzi el (BH1986. 430. II.);

- egy technikai berendezés üzemeltetése során rendkívül nagyszámú meghibásodás következik be és a jövőben is számolni kell a hibák sorozatos - bár javítható - jelentkezésével (BH1982. 522.).

A Tvr. 6. § (1) bekezdése a kiskereskedelmi forgalomban eladott árucikkekre vonatkozóan - a kicserélés tárgyalása kapcsán már ismertetett módon - pontosan meg is határozza, hogy az elállási jog gyakorlása szempontjából mikor kell a hibát rövid idő alatt értékcsökkenés nélkül kijavíthatónak tekinteni.

A törvényben megjelölt feltételek fennállása mellett sem nyílik meg a jogosult elállási joga jogszerűen olyankor, ha a feltételek bekövetkezését felróhatóan maga idézte elő. Így abban az esetben, amikor a kötelezettel a kijavításban megállapodott, de azt szándékos magatartással megghiúsította (BH1988. 236. I.).

A 2003. július 1. napjától hatályos törvényi szabály nem tartalmaz semmilyen eltérő feltételt. Annak követelésére ezért a jogosult - választása szerint - ugyanazon feltételek megléte esetén jogosult, mint az árleszállításra. Míg az árleszállítás esetében a törvény a jogosult választási jogát korlátozó körülmény nem nevesít, az elállás esetében kizárja, hogy e jogot a jogosult jelentéktelen hiba miatt gyakorolja.

A 2003. július 1-jétől hatályos törvény nem tartotta fenn a megelőzően hatályos Ptk. 306. § (6) bekezdésében foglalt, a jogosultat megillető kicserélési jogra vonatkozó szabályokat, ezért ennek lehetősége csak a 2003. július 1. előtt kötött szerződések hibás teljesítése esetén kerülhet alkalmazásra.

A törvényi szabály akkor ad lehetőséget a kötelezettnek arra, hogy a dolog kijavítása vagy az árleszállítás helyett a dolgot kicserélje vagy a szolgáltatást újból teljesítse, amennyiben ez a jogosult érdekeit nem sérti. A törvény egyértelmű rendelkezéséből kitűnően elállás esetén ezzel a joggal a kötelezett nem élhet.

A kicserélés a jogosult érdekeinek általában megfelel, hiszen a legjobban e szavatossági kötelezettség teljesítése szolgálja a szerződéses érdekeinek kielégítését (például amikor a termelő berendezés csekély, de időigényes javítással járó hibája tetemes termelés-, s ekként bevételkieséssel jár együtt); szélsőséges esetben azonban ez éppen annak sérelmére vezethet. Így olyankor, amikor a kicserélés - a szerelés, beüzemelés időtartama miatt - nagyobb termelőkiesést okozna, mint a javítás.

Arra, hogy a kicserélésre meddig van módja a kötelezettnek, a GK 1. számú állásfoglalás részletes iránymutatást ad. Eszerint: a jogosult érdekeinek sérelme nélkül a kötelezett a hibás dolgot akkor is kicserélheti (a szolgáltatást újból teljesítheti), ha a jogosult a szavatossági igényét még nem konkretizálta. Mindaddig megteheti tehát, amíg a megrendelővel meg nem egyezett, illetve a bíróság a perben jogerős határozatot nem hozott.

BH2003. 496. II. A teljesítéshez fűződő érdekműlás megállapításánál figyelembe veendő körülmények. [Ptk. 306. § (3) bek., 319. § (3) bek., 320. § (1) bek.].

BH2002. 434. A dolog kijavított volta önmagában nem ad alapot az értékcsökkenés megállapítására [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH2002. 180. Üzlethelyiség bérletére irányuló szerződési nyilatkozatnak az alapterület nagyságára vonatkozó tévedés címén való megtámadása [Ptk. 210. § (1) bek., 237. § (1) bek., 306. § (1) bek., 423. §, 424. § (1) bek.].

BH2002. 95. Az üzembehelyezési időpont téves feltüntetése és a hamisított szervizkönyv átadása az adásvételi szerződés hibás teljesítését eredményezi, így árleszállításnak van helye [Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (1) bek., 367. § (1) bek.].

BH2002. 54. A gazdálkodó szervezet vagyónával kapcsolatos jogcselekményeket és jognyilatkozatokat a felszámoló a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet törvényes képviselőjeként teszi. E jogkörében tanúsított magatartásáért kárfelelősséggel tartozik, ha másnak felróhatóan kárt okoz [Ptk. 306. § (3) bek., 310. §, 339. § (1) bek., 350. § (3) bek., 369. § (1) bek., 1986. évi II. tv. 17. § (4) bek.].

BH2001. 113. Korlátolt felelősségű társaság tagja által elkövetett, bűncselekményt megvalósító környezetszennyezéssel okozott kárért való felelősség [1988. évi VI. tv. (Gt.) 54. § (1) bek., 155. § (1) bek., Ptk. 306. §, 310. §, 339. § (1) bek., 344. § (1) bek., 425. §].

BH2000. 543. A kötelezett szavatossági felelősségét csak a hiba tényleges ismerete zárja ki; az a körülmény, hogy a jogosult a hibát a teljesítéskor kellő körültekintéssel felismerhette volna, a kötelezettet a hibás teljesítésének következményei alól nem mentesíti [Ptk. 305. § (2)-(3) bek., 306. § (1) bek.].

BH1999. 500. Családi házzal beépített ingatlan adásvétele esetében törvényes tulajdonság, hogy a lakóépület a korának és az abból következő műszaki állapotának megfelelő mértékben a rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban legyen [Ptk. 277. § (1) bek., 305. § (1) bek., 306. § (1) bek.].

BH1997. 529. Használt gépkocsira kötött adásvételi szerződésekben kikötött vételár leszállítása csak hibás teljesítés esetén igényelhető [Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (1) bek., Pp. 164. §].

BH1997. 485. I. Árleszállítás a vállalkozási szerződés hibás teljesítése miatt [Ptk. 306. § (5) bek., 397. § (1) bek.].

BH1997. 392. Az elévült megtámadási jog kifogás útján a szerződésből eredő követeléssel szemben legfeljebb annak összege erejéig érvényesíthető [Ptk. 210. § (1) és (3) bek., 236. § (1) és (3) bek., 239. §, 306. § (1) bek.].

BH1997. 220. A hibás teljesítésért való felelősség kizárása miatt szavatossági igény - s ezen belül az elállás jogkövetkezménye - eredményesen nem érvényesíthető [Ptk. 200. § (1) bek., 305-307. §-ok].

BH1996. 544. A megrendelő köteles a vállalkozói díjat megfizetni, ha annak egy részét hibás teljesítésre hivatkozva tartotta vissza, de sem a hibát, de sem a hibát, sem az érvényesíteni kívánt szavatossági igényt - bár erre a bíróság felhívta - nem jelölte meg [Ptk. 306. § (5) bek., 389. §].

BH1996. 527. II. A szerződés megszűnésének egyes esetei [Ptk. 319. § (1) és (3) bek., 306. § (3) bek.].

BH1996. 387. Az adós gazdálkodó szervezet fizetéseképtelensége nem állapítható meg, ha a hitelező követelésének fennállását ugyan nem vitatja, de - a vállalkozói díj arányos része visszatartására vonatkozó jogára hivatkozva vagy egyéb okból - a követelés esedékességét teszi vitássá [1991. évi II. tv. 27. § (2) bek., Ptk. 306. § (5) bek.].

BH1996. 254. Ha az eladó a vevő szerződéskötési szándékát befolyásoló tájékoztatási kötelezettségét elmulasztja, a vevő az ingatlanok később felismert hibája miatt a szerződést megtámadhatja, részére az adott foglaló is visszajár [Ptk. 210. § (1) bek., 235. § (1) bek., 237. § (1) bek., 245. § (1) bek., 305. § (3) bek., 306. § (3) bek., 319. § (3) bek., 367. § (1) bek.].

BH1996. 164. A vállalkozó késedelembe esésének elbírálásánál irányadó szempontok építési szerződés esetén [Ptk. 405. § (1) és (4) bek., 298. § a) pont, 306. § (5) bek.].

BH1996. 146. I. Hibás teljesítés esetén - a szerződésben meghatározott - elállási jog gyakorlása [Ptk. 305. § (2) bek., 306. § (4) bek., 311. § (2) bek., 319. § (3) bek., 320. § (1) bek.].

BH1996. 101. Az eladóval szemben érvényesített árleszállítási igény elbírálásának nem előkérdése a kivitelező, a beruházó és a tervező ellen a javítási egyenérték összegének megállapítása végett folyamatban levő peres eljárás mikénti elbírálása [Pp. 152. § (2) bek., Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1995. 724. A hibás teljesítésért felelős fél köteles kártérítés címén viselni a hibás teljesítése következményeinek kiküszöböléséhez szükséges időtartam alatt bekövetkező árváltozások - például az infláció következtében fellépő áremelkedés - következményeit is [Ptk. 306. § (1)-(6) bek., 310. §, 355. § (1) bek.].

BH1995. 723. A tervező - ha az építkezéshez szükséges engedélykészerítést is vállalja a szerződésben - a hatósági engedélykészerítéséhez szükséges ún. vázlatrajzok készítésének díját akkor is igényelheti, ha valamely hatóság az engedély kiadását megtagadja [Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (3) bek., 389. §, 1/1967. (I. 31.) EM r. 2. §, 22. §].

BH1995. 706. A jogosult szavatossági jogainak és kártérítési felelősségének alakulása, ha a hibás teljesítés miatti kifogását késedelmesen közölte [Ptk. 306. § (4) bek.].

BH1995. 527. A vállalkozói díj arányos része - hibás teljesítésen alapuló - visszatartásának jogi következményei. Az arányos rész meghatározásánál irányadó szempontok [Ptk. 306. § (5) bek., Pp. 130. § (1) bek., 157. §, 213. § (2) bek.].

BH1995. 224. Nincs helye felülvizsgálatnak a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnően nagy értékkülönbségére hivatkozással, ha a jogerős ítélet hibás teljesítésre alapított igényt bírál el [Pp. 270. § (1) bek., Ptk. 201. §, 277. § (1)-(2) bek., 305-311. §, 324. § (1) bek.].

BH1995. 212. Ha a jogosult szavatossági jogként árleszállítást igényel, a bíróságnak a jogvita eldöntésénél a szerződésben kikötött vételárból kell kiindulnia, a dolog forgalmi értéke és a hiba kijavítási költsége csak az árleszállítás mértékének megállapításánál számba jöhető tényező lehet [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1995. 154. Személygépkocsi hibája miatti elállás esetén a vevőt a visszafizetett vételárösszeg után a gépkocsi vételének időpontjától, a gépkocsi időközbeni áremelkedése folytán keletkezett kárként érvényesített összeg után a károsodás, illetve az áremelkedés bekövetkeztétől illeti meg a késedelmi kamat [Ptk. 301. § (1) bek., 306. § (3) bek., 310. §, 319. § (3) bek.].

BH1995. 92. II. Hibás teljesítés miatti árleszállítás iránti kereset elbírálásának szempontjai [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1994. 664. A szerződés hibás teljesítése miatti elállás jogkövetkezményének alkalmazása során nincs jelentősége a kötelezett személyes körülményeinek, az eredeti állapot helyreállítása miatti esetleges vagyoni veszteségnek [Ptk. 305. § (3) bek., 306. § (3) bek., 319. § (1) bek., 320. § (1) bek.].

BH1994. 539. A szociális követelményeknek meg nem felelő telepek felszámolásával kapcsolatban a cseretelken történő építkezés műszaki irányítását, illetve ellenőrzését végző személyek felelősségének megállapításánál irányadó szempontok [2/1965. (II. 18.) ÉM-PM r. 8. § (2) bek., 9. § (1) bek., 2/1964. (VII. 5.) ÉM r. 13. § (4) bek., Ptk. 305. § (2) bek., 306. §, 348. § 339. § (1) bek., 340. § (1) bek.].

BH1994. 408. Szavatossági igény érvényesítése önkormányzati lakás adásvétele esetén [Ptk. 305-307. §, 367. § (1) bekezdés].

BH1994. 407. Csak együttesen hasznosítható számítógépi alrendszerek szolgáltatására irányuló szerződés hibás teljesítésével kapcsolatos jogvita elbírálásának szempontjai [Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (3) bek., 319. § (3) bek., 320. §, 1969. évi III. tv. (Szt.) 3. §, 9/1969. (XII. 29.) MM. r. 1. § (1) bek.].

BH1994. 381. I. A beszámítási kifogás egymagában azért, mert pénzkövetelésbe szavatossági igényt kívánnak beszámítani, nem utasítható el; a szavatossági igény ugyanis pénzkövetelés is lehet [Ptk. 296. § (1) bek., 306. §].

BH1994. 264. Egyetemleges marasztalás helyett a vállalkozó kötelezése a hibás teljesítés miatt történt kijavítás költségének és a hibás teljesítésből eredő kár összegének teljes egészében való megfizetésére annak ellenére, hogy a megrendelő megbízottja a munka ellenőrzését nem megfelelően végezte el [Ptk. 306. § (1) bek., 310. §, 344. § (1) bek., 394. § (1) bek., 404. § (2) bek.].

BH1993. 568. A jogszerű elállást követően a jogosult a szerződés tárgyát csak felelős őrzőként tarthatja magánál, azt nem használhatja. A jogosulatlan használatból okozott kár összevontságának megállapításánál a dolog elálláskori forgalmi értékét kell alapul venni [Ptk. 196. § (1)-(2) bek., 277. § (1) bek., 306. §, 319. § (3) bek., 320. § (1) bek., 1989. évi XL. tv. 3. § (1) bek. b) pont].

BH1993. 376. Szavatossági igény kifogásként való érvényesítésének szempontjai váltókeresettel szemben [Ptk.

306. §, 1/1965. (I. 24.) IM r. 17. §, 47. §, 48. §].

BH1992. 459. Kamatszámítás a kijavítás költségének összege után a szavatossági jogok érvényesítése során [Ptk. 301. § (1) bek., 306. § (1) bek., 307. § (1) bek.].

BH1992. 263. A teljesítés után több ízben eredménytelenül és hónapokig, esetleg évekig végzett ismételt javítások ellenére sem megfelelő dologra vonatkozó szerződéstől való elállás jogszerűsége [Ptk. 306. § (3) bek.].

BH1992. 249. Számítógépi programalkotás (szoftver) szolgáltatására irányuló szerződés hibás teljesítésével kapcsolatos jogvita elbírálása a megyei (fővárosi) bíróság hatáskörébe tartozik [Sztj. 1. § (1) bek., 3. §, Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (3) bek., 310. §, 340. § (1) bek., 685. § c) pont, Pp. 365. § (1) bek. b) pont, 366. § (1) bek., Sztj. V. 1. § (1) bek.].

BH1991. 445. Vállalkozói munka minősége mintával - un. referencia munka minőségével meghatározható. A mintának meg nem felelő minőségű munkavégzés esetén hibás teljesítés miatti érdekmúlás címén - a megrendelő elállhat a szerződéstől [Ptk. 306. § (3) bek., 319. § (3) bek., 320. § (2) bek., 372. § (1) bek.].

BH1991. 432. Az állatszavatosságra alapított jogok érvényesítésének szempontjai [Ptk. 311. § (2) bek., 306. § (1) és (3) bek.].

BH1990. 267. A hibás teljesítés címén gyakorolt elállás alapján a már kifizetett vállalkozói díj visszatérítése iránt támasztott követelés szavatossági igény és abba nem tudható be a felperes meghíúsulási kötbérkövetelése [Ptk. 306. § (3) bek., 319. § (3) bek.].

BH1990. 223. A hibásan teljesítő tervezővállalat nem mentesül a tervének szavatossági kötelezettsége alapján történő kijavítása alól azon okból, hogy a kivitelezés hibája nem a hibás terv alkalmazása miatt keletkezett [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1990. 192. A vállalkozói díj iránt indult pert a bíróság időelőttiség okából csak akkor szüntetheti meg, ha bizonyítást folytat le, és annak alapján állapítható meg, hogy a megrendelő az átvételt minőségi hibák miatt indokoltan tagadta meg [Pp. 130. § (1) bek. f) pont, 157. § a) pont, Ptk. 306. § (5) bek., 405. § (1) bek., 7/1978. (II. 1.) MT r. 56. §].

BH1990. 186. A hibásan teljesítő vállalkozó értéknövelő költségre nem tarthat igényt azon az alapon, hogy a kicserélésre kerülő fűtőtestek ára - az időközi áremelkedés következtében - magasabb az eredetileg beszerelt fűtőtestek beszerzési áránál [Ptk. 306. § (1) bek., 309. § (2) bek., GKT 76/1973. sz.].

BH1990. 179. Szavatossági jogok kifogás útján való érvényesítésének lehetősége a találmány hasznosítási jogának engedélyezésére és a találmány megvalósításával kapcsolatos műszaki tapasztalatok és dokumentáció átadására kötött szerződés alapján indított díjperben [Ptk. 277. § (1) bek., 305. § (2) bek., 306. § (1) bek., 308. § (3) bek., Szt. 20. § (2) bek.].

BH1990. 108. Ha a hibásnak bizonyult ingatlan vevője az eladó szavatossági felelőssége alapján a kijavítási költség megtérítése iránt támaszt keresetet, a bíróság ehelyett nem ítélt meg díj leszállítást [Ptk. 306. § (1) bek., 307. §].

BH1989. 455. II. A kivitelezőt a vállalkozói díj figyelembevételével számított díjleszállítás terheli; az ingatlan forgalmi értékének időközben bekövetkezett emelkedése ebből a szempontból nem jön figyelembe [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1989. 452. A vállalkozó nem tarthat igényt a kikötött teljes vállalkozói díjra, ha a technológiai berendezéshez új anyagok helyett használtakat épített be [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1989. 309. Karosszéria-hibás gépkocsi eladása esetén érvényesíthető szavatossági jogok [Ptk. 306. §].

BH1989. 235. Megengedett keresetváltoztatásnak minősül, ha a jogosult a választott szavatossági jogról másra való áttérés miatt módosítja a keresetét [Pp. 233. § (1) bek., 234. § (3) bek., 235. § (1) bek., Ptk. 247. § (1) bek., 306. § (1) és (3) bek., 307. § (2) bek.].

BH1989. 197. A tervező vállalat hibásan teljesít ha a kiviteli terve gazdaságtalan megoldásokat tartalmaz [Ptk. 305. §, 306. §].

BH1989. 146. III. Árleszállítás címén az eladó OTP-t nem lehet nagyobb összeg megfizetésére kötelezni, mint a vevő által a határozat hozataláig teljesített - a szociálpolitikai juttatásokkal, a vissza nem térítendő állami támogatásokkal és egyéb, nem az eladó által nyújtott kölcsönökkel növelt - vételártörlesztés. Az ily módon megállapított összeget meghaladó követelés a még ki nem fizetett hátralékos vételár összegét csökkenti. [Ptk. 306. § (1) bek., 307. § (1) és (2) bek., 308. § (1) bek., 310. §, 326. § (2) bek., 1977. évi 11 sz. tvr. 8. § (2) bek., 18. § (2) bek., I sz. PGED].

BH1989. 114. A termék szabványban meg nem tűrt minőségi hibája miatt a megrendelőnek nem árleszállításra, hanem cserére vagy elállásra van joga [Ptk. 306. § (2), (3) bek., 310. §].

BH1989. 62. II. Az árleszállítás mértékének megállapítása [Ptk. 306. §. (1) bek.].

BH1988. 361. A központi fűtésrendszer hibás kialakításával kapcsolatos szavatossági igény. - a bíróság erre irányuló kereseti kérelem nélkül nem határozhatja meg ítéletében, hogy az épület hibás radiátorait cserével vagy egyéb módon kell-e kijavítani [Ptk. 306. §, GKT 7/1973. sz.].

BH1988. 281. A vállalkozó nem mentesül a hibás teljesítés következményei alól azon az alapon, hogy a kiviteli terv a beépített szekrények felerősítésének módját nem határozta meg [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1988. 236. I. A megrendelőnek a hibás teljesítésre alapított elállása nem jogszerű, ha a hibás teljesítést követően a vállalkozóval a kijavításban megállapodik, annak teljesítését azonban meghíúsítja [Ptk. 306. § (3) bek., GK II. sz.].

BH1988. 191. A hibásan teljesítő vállalkozó nem mentesül a megrendelő által választott szavatossági igény, a

kijavítás alól azon az alapon, hogy a hibát okozó részlege időközben megszűnt [Ptk. 306. § (1) bek., 307. § (2) bek.].

BH1988. 182. Vételár-csökkentésére irányuló szavatossági igény elbírálásánál irányadó szempontok [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1988. 40. Ha a felek a hiba okának felderítése és megszüntetése érdekében közösen vizsgálatot folytatnak, ez az elévülés nyugvását eredményező menthető oknak minősül mindaddig, amíg ismeretessé nem válik a vizsgálat eredménye vagy eredménytelensége [Ptk. 306. § (1) be., 308. § (1) és (2) bek., 326. § (2) bek.].

BH1988. 7. A hibás vízvezeték nyomócső-rendszer kijavítása iránti igény érvényesítésének nem előfeltétele a különféle hibák pontos helyének s okainak teljes részletességgel történő megjelölése, hanem elegendő azoknak a tényeknek a felsorolása, amelyekből alaposan következtetni lehet a nyomócsőrendszer hibás működésére vagy alkalmatlanságára [Ptk. 306. § (1) bek., I. sz. PED-GED IV. rész, GKT 7/1973. sz.].

BH1987. 448. Azon az alapon, hogy a kötelezett hibás teljesítése folytán már évekig használt épületet köteles kijavítani, a jogosultat nem lehet a javítási költség egy részének értéknövelő költségként való megtérítésére kötelezni [Ptk. 305., 306. §, 309. § (2) bek., GKT 76/1973. sz.].

BH1987. 39. II. Az adásvételi szerződéshez kapcsolódóan a szavatossági jog érvényesítésének kérdése csak akkor lehet vizsgálat tárgya, ha a szerződés megtámadása nem alapos. A két jogcím közül a megtámadásra alapított igény elbírálása az elsődleges. [Ptk. 235. § (1) bek., 237. § (1) és (2) bek., 305-306. §].

BH1986. 432. Ha a bíróságnak az épület kijavítási módjára nézve határozatot kell hoznia, gondosan mérlegelnie kell a lehetséges módozatokat, és az aránytalanul magas költséggel járó megoldást mellőznie kell [Ptk. 306. §, GKT 7/1973. sz.].

BH1986. 430. II. Ha a hibásan teljesítő szállító a vállalt kijavítást hosszú időn át sem végzi el, magatartását úgy kell tekinteni, mintha a kijavítást el sem vállalta volna, és ilyen esetben a megrendelőnek a szerződéstől való elállása megalapozott [Ptk. 306. § (3) bek., 319. § (3) bek.].

BH1986. 334. Hibás az a terv, amely gazdaságtalan kivitelezést irányoz elő, és ezért a tervezővállalat szavatossági felelősséggel tartozik. Ebből következik, hogy a gazdaságos megoldást tartalmazó átdolgozásért nem tarthat igényt díjazásra [Ptk. 306. § (1) bek., 408. §].

BH1986. 158. Vemhes élőállat átadására szerződés teljesítéseként ellésre alkalmatlan állat átadása hibás teljesítésnek minősül, és a szállításra való gondatlan kiválasztás miatt a szállítót kártérítési kötelezettség terheli [Ptk. 305. § (1) bek., 306. §, 310. §, 14/1978. (III. 1.) MT sz. r. 17. §].

BH1985. 394. I. A díjleszállítás rendeltetése nem a javítási költség megtérítése, hanem a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti egyenértékűség biztosítása. Ezért amennyiben a hibás szolgáltatás alkalmas a rendeltetésszerű használatra, de a hiba miatt - esetleg a javítás ellenére is - csökkent értékű, úgy kell a díjleszállítás összegét megállapítani, hogy abban az értékcsökkenés is megtérüljön [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1985. 394. II. A díjleszállítás mértékének meghatározásánál a hiba jellegét, mértékét, a használhatóságot, a hiba miatti rövidebb élettartamot és az esztétikai hatást is figyelembe kell venni [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1985. 321. A hibának a használhatóságra gyakorolt hatása folytán csekély költséggel kijavítható hiba esetén is helye lehet az ellenszolgáltatás jelentősebb hányada "arányos részként" való visszatartásának [Ptk. 306. § (5) bek., 397. § (1) bek.].

BH1985. 320. I. Ha a szolgáltatás értéke és ellenértéke közötti egyensúly csak több szavatossági jog együttes gyakorlásával állítható helyre, a jogosult a kijavítás mellett ár-, illetőleg díjleszállítást is követelhet [Ptk. 305. §, (1) bek. 306. § (1) bek.].

BH1985. 320. II. A hibás teljesítés kijavításához szükséges anyagokat és alkatrészeket a vállalkozó az értéküktől függetlenül köteles szolgáltatni [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1985. 196. A hibás teljesítésén alapuló kártérítési követelés érvényesítésének nem előfeltétele az, hogy a jogosult a minőségi hibát a szavatossági jogok érvényesítésére előírt határidőn belül bejelentse [Ptk. 305-306. §, 310. §, 311. § (2) bek., 324. § (1) bek.].

BH1985. 118. Amíg az azonos hiba miatt a tervező és a kivitelező ellen folyó perben a bíróság nem döntött a tervező elleni igény tárgyában, addig a kivitelezővel szemben támasztott igény felől általában nem hozhat kellően megalapozott részítéletet [Pp. 213. § (2) bek., Ptk. 305. §, 306. § (1) bek.].

BH1985. 114. Ha a szavatossági igényérvényesítés időpontjában nem volt felismerhető, hogy az egész lakóépület hibás, illetőleg hogy a hibát csak az egész épület kijavításával lehet megszüntetni, úgy a csak egy vagy néhány lakásra vonatkozóan bejelentett igényt az egész épületre kiterjedően érvényesítettnek kell tekinteni [Ptk. 306. § (1) bek., 326. § (2) bek., Pp. 247. §].

BH1985. 69. Ha a jogosult a hiba kijavítására a vállalkozó felajánlása ellenére nem tart igényt, a díjleszállítás összege nem lehet több, mint amibe a kijavítás kerülne a vállalkozónak, feltéve, hogy a kijavítás utáni állapot magasabb összeg megállapítását nem teszi indokolttá [Ptk. 306. § (1) bek., 307. § (1) bek.].

BH1985. 32. Jogszerű a megrendelőnek a tervezési szerződéstől való elállása, ha a teljesítésül felajánlott tervdokumentáció szerinti kivitelezés költségének összege lényegesen meghaladja a szerződésben közvetlenül vagy közvetve meghatározott és a tervegyeztetés során is megjelölt összeget [Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (3) bek.].

BH1984. 501. Ha a megrendelő a vállalkozási díj egy részét az átadott létesítmény hibáinak kijavításáig visszatartja, és a felek között vitás a visszatartott összeg arányossága, a bíróságnak a kijavítási költség összegétől függetlenül vizsgálnia kell a hibás teljesítés kihatásait és mérlegelnie azt, hogy a visszatartás milyen

összeg erejéig jogos [Ptk. 306. § (5) bek.].

BH1984. 366. Ha az épület hibája a kivitelező részéről fel nem ismerhető tervezési hiba következménye, a tervező a kártérítési felelősége körében köteles a hibát kijavítani, illetőleg a kijavítás költségeit viselni [Ptk. 305. § (1) bek., 306. § (1) bek., 310., 344. §, 355. § (1) bek., 392. § (2) és (3) bek.].

BH1984. 322. A tanulmánytervben foglalt költségbecslés csak tájékoztató jellegű, ezért a kivitelezési költség kikötött felső határától való kisebb mérvű eltérés nem indokolja a tanulmányterv megrendelőjének a szerződéstől való elállását [Ptk. 306. § (3) bek., 14/1980. (III. 25.) ÉVM-KPM-KGM-NIM-MÉM-ÁH sz. 2. sz. mell.].

BH1984. 320. A kivitelező nem hárítja át a szállítójára a kijavításnak azt a többletköltségét, amely a részére hibásan szállított épületelemek (anyagok) elvárható minőségi megvizsgálása nélkül történt beépítésének a következménye [Ptk. 306. § (1) és (4) bek., 308. § (1) bek., 383. § (4) bek.].

BH1984. 280. A jogosult általában nem köteles az átadás-átvétel és az utó-felülvizsgálati eljárás közötti időben észlelt hibák folytán keletkezett igényeit külön-külön, esetleg több perben érvényesíteni: azok miatt az utó-felülvizsgálat eredményére alapított igényeivel együttesen is fordulhat a bírósághoz [Ptk. 306. § (1) bek., 308. § (1) és (2) bek., 405. § (2) bek., GK-PK I. sz.].

BH1984. 234. Ha az épület hibáját tervezési hiba okozta, és a kivitelezőt a tervdokumentáció észrevételezésének kötelezettsége terén sem terheli mulasztás, a kivitelező által elvállalt kijavítás teljes költségének megtérítésére a tervezőt kell kötelezni [Ptk. 306. § (1) bek., 310. §, 392. § (3) bek.].

BH1984. 199. Abban az esetben, ha a jogosult a javítható hiba kijavítására a vállalkozó ajánlkozása ellenére sem tart igényt, a követelt díjleszállítás összegének meghatározásánál egyebek között azt is számításba kell venni, hogy a díjleszállítás megfizetésének időpontjában érvényes áron mennyibe kerülne a vállalkozónak a hiba kijavítása [Ptk. 306. § (1) bek., 307. § (1) bek.].

BH1984. 156. I. Ha a szabvány rendelkezése értelmében egy alkatrész hibája esetén a többi azonos alkatrészt is kell cserélni, valamennyi kicserélt alkatrészt hibásnak kell tekinteni [Ptk. 306. §].

BH1984. 118. A vágóállat hújának hibáját a hatósági állatorvos kobzási tanúsítványa kétségtelenül bizonyítja, de az erre alapított követelés a szállítóval szemben csak az esetben alapos, ha a vágóhidon biztosították az azonosság megállapításának lehetőségét [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1984. 117. Az építési szerződések körében a megállapított hiba kijavítása terjedelmének megjelölése a kijavítás módjának körébe tartozik, azt tehát a bíróságnak nem kell meghatároznia, ha az eredeti tervdokumentációnak megfelelő kijavítás lehetséges [Ptk. 306. § (1) bek., GKT 7/1973. sz.].

BH1984. 116. A hibás szolgáltatás kijavításához szükséges kapacitásról a vállalkozó az egyéb kötelezettségeitől függetlenül köteles gondoskodni [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1984. 67. Nem menthető az igényérvényesítés késedelme, ha a jogosult nem bizonyítja, hogy a csomagolt szállítmány csomagolási egységein belüli hiba az elévülési idő alatt nem volt felfedezhető [Ptk. 306. § (3) bek., 308. § (1) és (2) bek., 325. §, 383. § (3) bek.].

BH1984. 27. A megrendelő kártérítésképpen köteles megfizetni a fuvarozás alatt tönkrement árunak egyébként jogszerűen visszatartott ellenértékét, ha nem teszi lehetővé, hogy a szállító a fuvarozó ellen annak felelősége alapján az árúérték megtérítése iránt felléphessen [Ptk. 306. § (5) bek., 339. § (1) bek.].

BH1984. 26. Ha a szállító nem is vállalta a tartós fogyasztási cikkek a kötelező jótállási idő utáni kicserélését, mégis ki kell azt cserélni, illetőleg a vételárat vissza kell fizetnie, ha a szavatossági felelősségén alapuló javítási kötelezettségét nem teljesíti 30 napon belül [Ptk. 248. § (3) bek., 305. § (2) bek., 306. § (3) bek., 308. § (2) bek., 1978. évi 2. sz. tvr. 6. § (1) bek., 7. §, 13/1978. (III. 1.) MT sz. r. 2. § (1) bek. a) pont, 4/1969. (III. 30.) BkM-KGM-KipM-KkM-NIM sz. r. 4. § (1) bek. b) pont].

BH1984. 17. Használt gépkocsik értékének megállapításánál a műszaki állapot tisztázása mellett annak vizsgálata is elengedhetetlen, hogy hasonló gépkocsinak a szerződéskötés idején mennyi volt a használt gépkocsik piacán kialakult forgalmi értéke [Ptk. 201. § (2) bek., 305. §, 306. § (1) bek., Pp. 141. § (2) bek. és 164. § (2) bek.].

BH1983. 453. I. Szerződésszegés esetén a hibás teljesítés miatt érvényesített kötbér összegét az aránylagos fuvardíj és jegyzőkönyvezéssel felmerült költség címén támasztott követelésébe be kell tudni [Ptk. 246. § (2) bek., 306. § (3) bek., 7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 18. §].

BH1983. 409. Eltérő megállapodás hiányában hibás az a vetőmag, amely megfelel ugyan a szabványnak, de az átlagos agrotechnikai és időjárási viszonyok között való felhasználásra alkalmatlan [Ptk. 306. § (3) bek., 14/1978. (III. 1.) MT sz. r. 17. § 7.].

BH1983. 328. A felek megállapodása nélkül a vállalkozó nem szabadulhat pénzbeli megváltással (árleszállítással) a hiányzó szerkezeti elem pótlásának (kijavításának) a jogosult által igényelt kötelezettségétől [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1983. 233. Az eladó helytállási kötelezettsége használt dolog eladása esetén is fennáll azokért a hibákért, amelyek annak figyelembevételével is hibának minősülnek, hogy a szolgáltatás tárgya használt, de üzemképes dolog volt [Ptk. 305. § (1) bek., 306. §].

BH1983. 79. Ha a csökkent értékű termék szállítója nem ajánlja fel a kicserélést, nem kifogásolhatja, hogy a megrendelő felszólítása ellenére sem küldi vissza a termeket, hanem azt megfelelő összegű árleszállítást követelve megtartja [Ptk. 306. § (1) és (6) bek.].

BH1983. 33. Lakóépülethez tartozó belső berendezési tárgyak hibája esetén nem kívánható meg a megrendelőtől, hogy a kijavítás, illetőleg kicserélés helyett díjleszállítással elégedjék meg azon az alapon, hogy

a hiba csak esztétikai jellegű [Ptk. 306. § (1) és (2) bek.].

BH1983. 32. A hiba kijavítását a bíróság általában a kijavítás módjának meghatározása nélkül rendeli el [Ptk. 306. § (1) bek., GKT 7/1973. sz.].

BH1983. 31. Annak a bizonyítása, hogy a kivitelező az előírt határidő lejártáig nem megfelelően tett eleget a kijavítási kötelezettségének, általában a megrendelő késedelmi kötbérigényét is megalapozza [Ptk. 306. § (1) bek., 7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 19. § (1) bek., 42. § (1) bek.].

BH1982. 522. Jogszerű a vevő elállása a szerződéstől, ha a megvásárolt technikai berendezés üzemeltetése során rendkívül nagyszámú meghibásodás következett be, és a jövőben is sorozatos - bár javítható - hibák előfordulásával kell számolnia [Ptk. 306. § (3) bek.].

BH1982. 433. Szavatossági jog érvényesítésére irányuló perben a bíróságnak nem feladata a kijavítás módjának meghatározása; azt a vállalkozónak kell úgy megválasztania, hogy a kijavítás célszerű és gazdaságos, a kijavított létesítmény pedig a rendeltetési célnak megfelelő legyen [Ptk. 306. § (1) bek., GKT 7/1973. sz.].

BH1982. 341. Szavatossági kijavítás esetén a megrendelő nem köteles az új alkatrész vagy tartozék beépítése következtében jelentkező használati értékkülönbség megtérítésére [Ptk. 306. § (1) bek.].

BH1982. 340. A díjleszállítás viszonyítási alapja nem a hiba kijavításának ellenértéke, hanem az, hogy a szolgáltatás vagy annak meghatározható része a hiba miatt mennyivel csökkent értékű [Ptk. 306. § (1) bek., 403. § (2) bek.].

BH1982. 155. Hibás termék értékcsökkenése fejében fizetett összeg árleszállítás és nem kártérítés címén jár, ezért abba nem kell betudni a hibás teljesítés miatt követelt kötbérosszeget [Ptk. 246. § (2) bek., 306. § (1) bek., 7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 18. § (1) bek.].

BH1981. 510. A szerződés jellegének megítélése szempontjából nem annak elnevezése, hanem tartalma az irányadó [Ptk. 4. § (3) bek., 200. § (1) bek., 205. § (3) bek., 207. § (1) bek., 306. §, 389. §, 392. § (3) bek., 7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 18. §].

BH1981. 454. I. Az egyes tartós fogyasztási cikkek jótállása körében ha a termék javítása hatvan napnál hosszabb időt vesz igénybe, úgy a vásárló kívánságára azt azonos típusú új termékre kell kicserélni. A javítási időtartam megállapításánál csak a javítás elvégzésére szolgáló időt lehet számításba venni. Ismételt javítások esetén a hiba kijavításával eltöltött időket össze kell adni. Nem számítható be azonban ebbe az időszakra az az idő, amely alatt a jótállásra jogosult a hibáról, illetőleg annak ismételt felmerüléséről tudva nem tesz bejelentést az értékesítő vállalatnál vagy a javítással foglalkozó szervnél, vagy a terméket nem bocsátja a szerviz rendelkezésére, illetőleg a javítást más módon nem teszi lehetővé. [Ptk. 306. § 4/1969. (III. 30.) BkM-KGM-KipM-KkM-NIM sz. r. 4. § (1) bek. b) pont.].

BH1981. 288. A jogosult olyan közlése, amely szerint a kicserélés késedelme miatt nála "termelés kiesés jelentkezik és kötbérigénnyel él", olyan tartalmú jognyilatkozat, amelynek alapján a kötelezett arra következtethet, hogy a hibás teljesítés folytán kár merült fel és kártérítési igény érvényesítésével számolhat. A kárenyhítési kötelezettség körébe nem tartozik az, hogy a károsult a kár összegéről a kárt okozót időszakonként tájékoztassa [Ptk. 306. §, 310. §, 340. § (1) bek.].

BH1981. 156. A vevő nem élhet hibás teljesítés címén az elállás jogával, ha a dolog azért nem alkalmas a céljaira, mert azt a rendeltetésétől eltérően kívánja felhasználni [Ptk. 280. § (1) bek. a) pont, 306. § (3) bek.].

BH1981. 155. Ha a kötelezett a hibás szolgáltatás teljes ellenértékét felvette, az utóbb megállapított árleszállítás összege után kamatot kell fizetnie [Ptk. 301. § (1) bek., 306. § (4) bek.].

BH1980. 478. Ha a megrendelt villamosberendezés próbaüzeme a vállalkozó sikertelen kijavítási kísérletei ellenére a póthatáridőben sem kezdhető meg, a megrendelő érdekmúlás igazolása nélkül is elállhat a szerződéstől [Ptk. 298. § a) pont, 300. § (2) bek., 306. § (3) bek., 319. § (3) bek., 320. § (1) bek.].

BH1980. 218. Ha a kivitelezési hibák az eredeti tervdokumentáció alapján javíthatók, kijavítás módjának bírósági meghatározása nem szükséges [Ptk. 306. § (1) bek., GKT 7/1973. sz.].

BH1980. 177. Ha a szolgáltatás minőségének kérdésében vita merül fel, a helyi tanács képviselője akkor sem járhat el a jogszabályban megjelölt minőségellenőrző szerv helyett, ha egyébként megfelelő képzéssel rendelkezik [7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 14. § (1) és (2) bek., 1. sz. mell. II/B. fej. 5. 16. és 17. pontok, Ptk. 306. § (3) bek.].

BH1980. 165. Hibás teljesítéssel okozott kár megtérítésére jogvesztő határidő eltelte után tett érvényes tartozáselismerő nyilatkozat alapul szolgál a kártérítési kötelezettség megállapítására [Ptk. 242. §, 306. § (2) és (3) bek. XXXI. sz. PED b) pont.].

BH1980. 32. Lényeges eljárási szabálysértésnek minősül és az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését vonhatja maga után, ha a bíróság - bár a kereset alaposága felől kételye merült fel - a bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül ítéletet hoz [Pp. 163. §, 377. §, Ptk. 306. § (1), (3) bek.].

BH1979. 299. Ha a gazdálkodó szervezetek valamely létesítményének ellenérték fejében való teljes átadásában, illetőleg átvételében állapodnak meg, de csak egyes vagyontárgyak átadása történik meg, ezt sem részteljesítésnek, sem hibás teljesítésnek nem lehet tekinteni és a teljes terjedelmű szolgáltatásig az átvévo fizetési késedelme sem áll be [Ptk. 365. §, 240. §, 280. § (1) bek., 301. § (1) és (3) bek., 306. § (1) és (5) bek.].

306/A. § A jogosult a választott szavatossági jogáról másokra térhet át. Az áttéréssel okozott kárt köteles a kötelezettnek megtéríteni, kivéve, ha az áttérésre a kötelezett magatartása adott okot, vagy az áttérés egyébként indokolt volt.

Tvr. 6. § (1)

Más szavatossági jogra való áttérés

A törvény biztosítja a jogosult számára, hogy a már egyszer kiválasztott helytállási módról egy másikra térjen át. E jogosultsággal azonban - fő szabályként - csak úgy élhet, ha megtéríti a kötelezettek az ebből eredő kárát. A kártérítés fizetése alól csak akkor mentesül, ha az áttérésre

- a kötelezett magatartása adott okot (például azzal, hogy késlekedett a már kiválasztott szavatossági kötelezettség teljesítésével), vagy

- az áttérés egyébként indokolt volt. Ez - egyebek mellett - akkor állapítható meg, ha a kívánt szavatossági kötelezettség teljesítésére nincs lehetőség, mert a dolog egyáltalán nem javítható, vagy a terméket a kereskedelmi forgalomból kizárták, gyártását beszüntették stb.

A jogosult a már kiválasztott szavatossági jog megváltoztatásának lehetőségével a hibás teljesítés miatt indított bírósági eljárás tartama alatt is élhet.

A GK 11. számú állásfoglalás értelmében gazdálkodó szervezetek között létrejött ügyletek esetén az áttérés a jogosultat addig illeti meg, amíg a kötelezett vele meg nem egyezett vagy a bíróság a hibás teljesítés tekintetében jogerős ítéletet nem hozott. A jogosultság azonban változatlanul fennáll olyankor is, amikor a megegyezés ellenére a kötelezett a megjelölt szavatossági jogból származó teljesítéssel késlekedik.

A választott szavatossági jogra áttérés fenti szabályai teljes egészében azonosak a 2003. július 1. napját megelőzően hatályos Ptk. 307. § (2) bekezdésében foglaltakkal, melyet a 2003. július 1. előtt kötött szerződések esetében alkalmazni kell.

(2) A kötelezett csak abban az esetben hivatkozhat arra, hogy a szavatossági igény érvényesítésére irányadó határidő hat hónavnál rövidebb [308. § (1) bekezdés], ha a kötelező alkalmassági idő tartamát a jogosulttal a szerződés megkötésekor megfelelő módon (a terméken való feltüntetéssel, minőségi tanúsítvánnyal, fizetési jegyzéken stb.) közölte.

BH1984. 26. *Ha a szállító nem is vállalta a tartós fogyasztási cikkek a kötelező jótállási idő utáni kicserélését, mégis ki kell azt cserélni, illetőleg a vételárat vissza kell fizetnie, ha a szavatossági felelősségén alapuló javítási kötelezettségét nem teljesíti 30 napon belül [Ptk. 248. § (3) bek., 305. § (2) bek., 306. § (3) bek., 308. § (2) bek., 1978. évi 2. sz. tvr. 6. § (1) bek., 7. §, 13/1978. (III. 1.) MT sz. r. 2. § (1) bek. a) pont, 4/1969. (III. 30.) BKM-KGM-KipM-KkM-NIM sz. r. 4. § (1) bek. b) pont].*

Ptké. 84. § (1) A szavatossági jogok érvényesítésére vonatkozó határidőket a Ptk. hatálybalépése előtt létrejött szerződés esetében a Ptk. hatálybalépésétől kell számítani, a korábbi jogszabály által meghatározott határidők azonban nem hosszabbodhatnak meg.

(2) Ezt a szabályt nem lehet alkalmazni, ha a szavatossági jogok az érvényesítésükkel való indokolatlan késlekedés miatt a Ptk. hatálybalépése előtt megszűntek.